

LEKTURY OBOWIĄZKOWE NA EGZAMINIE

- Jan Kochanowski, treny VII i VIII;
- Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona*, *Świtezianka*, *Dziady* część II, *Pan Tadeusz* (księgi: I, II, IV, X, XI, XII);
- Juliusz Słowacki, *Balladyna*;
- Aleksander Fredro, *Zemsta*;
- Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*, *Quo vadis* (fragmenty);
- Stefan Żeromski, *Szyfowe prace* (fragmenty);
- Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*;
- John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*;
- Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*;
- Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*;
- Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*;
- Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*;
- Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks);
- Sławomir Mrożek, *Artysta*.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na kolejnych stronach.

Tekst 1.

John Ronald Reuel Tolkien

Hobbit, czyli tam i z powrotem

Krasnoludy tymczasem siedziały w ciemnościach, otoczone głuchą ciszą. Niewiele jadły, niewiele też mówiły. Straciły rachunek czasu; nie śmiały niemal drgnąć [...]. Jeśli się zdrzemnęły, budziły się w tym samym wciąż mroku i niezmaconym milczeniu. [...] W tej ciszy podejrzewały jakąś diabelską zasadzkę Smauga [...].

Przemówił Thorin.

– Spróbujmy otworzyć drzwi! – rzekł. – Jeśli wiatr nie owieje mi twarzy, umrę. Wolałbym chyba zginąć na powietrzu, zmiażdżony przez Smauga, niżli udusić się tutaj.

Kilku krasnoludów wstało i powlokło się po omacku w górę [...]. Ale okazało się, że górny wylot tunelu przestał istnieć: zawaliły go skalne złomy. Teraz już ani klucz, ani zakłęcia, którym drzwi były z dawna posłuszne, nie mogły ich otworzyć.

– Znaleźliśmy się w potrzasku! – jęczały krasnoludy. – To już koniec! Tutaj umrzemy. Dziwna rzecz, właśnie w chwili gdy krasnoludy wpadły w ostateczną rozpacz, Bilbo poczuł niezrozumiałą ulgę w sercu, jakby ktoś wyjął mu ciężkie brzemie¹ z za pazuchy.

– Spokojnie, spokojnie! – rzekł. – Póki życia, póty nadziei, jak mawiał mój ojciec. Do trzech razy sztuka – powiedział także. Pójdę więc raz jeszcze w dół tunelu. Chodziłem dwakroć², mając pewność, że smok czeka mnie na drugim końcu, tym bardziej mogę zaryzykować trzecią wizytę, skoro mam prawo wątpić, czy gospodarz jest w domu. Zresztą innej drogi wyjścia jak dołem – nie ma. Ale myślę, że tym razem powinniście wszyscy iść ze mną. [...]

Schodzili w dół, w dół... Krasnoludy oczywiście nie mogą nigdy dorównać hobbitom w sztuce poruszania się bezszelestnie, toteż i teraz sapały i człapały, echo zaś potęgowało te odgłosy przerażająco. [...] Kiedy mu się zdawało, że są już blisko celu, włożył na palec pierścień i wysunął się przed innych. Ostrożność zbyteczna, bo otaczały ich ciemności tak nieprzeniknione, że z pierścieniem czy bez pierścienia wszyscy stali się niewidzialni. Tak było ciemno, że hobbit nagle znalazł się u wylotu, nic o tym nie wiedząc, niespodzianie trafił ręką w pustkę, stracił równowagę i głową naprzód runął do jamy!

Leżał twarzą do ziemi, nie mając odwagi wstać, wstrzymując oddech. Ale nic nie poruszyło się w pieczarze. Nic też nie rozświetlało mroku, chociaż, gdy wreszcie Bilbo powoli uniośł głowę, wydało mu się, że wyżej, w głębi podziemia dostrzega nikłą, białą plamkę blasku. [...]

To był Arcyklejnot, Serce Góry. Bilbo poznał go, pamiętając opis Thorina; nie mogło być drugiego takiego klejnotu nawet w tym cudownym skarbcu ani na całym szerokim świecie. [...] Olbrzymi brylant świecił własnym, wewnętrznym blaskiem, zarazem jednak, oszlifowany i ukształtowany przez krasnoludy, które go wydobyły niegdyś z serca Góry, łowił z zewnątrz każdy promień światła i przeobrażał go w dziesięć tysięcy iskier białego blasku grającego wszystkimi kolorami tęczy.

Ręka hobbita sięgnęła po klejnot, jakby przyciągnięta czarodziejską siłą. Ciężki, ogromny brylant nie mieścił się w małej garści, ale Bilbo, zamknawszy oczy, podniósł go i wsunął do najgłębszej kieszeni.

„Teraz jestem naprawdę włamywaczem – pomyślał. – Chyba jednak będę musiał krasnoludom o tym powiedzieć... ale później. Mówili przecież, że pozwolą mi wybrać, co zechcę. A ja bym na pewno wybrał to, niechby zatrzymali sobie całą resztę”. Mimo to nie miał spokojnego sumienia: wiedział w głębi duszy, że Thorin, choć mówił o swobodzie wyboru, nie zamierzał ofiarować mu tego cudownego klejnotu; przeczuwał też, że za ten swój uczynek odpokutuje w przyszłości.

John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*, Warszawa 1997.

¹ Brzemie – tu: ciężar. ² Dwakroć – dwa razy.

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych informacji dotyczących tekstu 1. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Bilbo poruszał się zdecydowanie ciszej niż jego towarzysz.	P	F
2.	Bilbo założył pierścień i to pomagało mu w wędrówce.	P	F

Zadanie 2. (0–2)

Odwołując się do tekstu 1. uporządkuj podane niżej wydarzenia zgodnie z porządkiem chronologicznym. Wpisz litery B, C, D, E w kratki we właściwej kolejności, czyli od wydarzenia najwcześniejszego.

- A. Próba otwarcia drzwi zamykających wyjście z tunelu.
- B. Odnalezienie Arcyklejnotu.
- C. Długie oczekiwanie w ciemnościach.
- D. Wędrówka grupy w głąb pieczary.
- E. Upadek hobbita.

Zadanie 3. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Zaznacz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Wyrazy *głuchą*, *diabelską*, zastosowane w akapicie 1. tekstu 1., są **A/B**. Służą one podkreśleniu **C/D**.

- A. rzeczownikami
- B. przymiotnikami
- C. grozy sytuacji
- D. nastroju Bilbo Bagginsa

Zadanie 4. (0–1)

Odwołując się do całego utworu *Hobbit, czyli tam i z powrotem*, wyjaśnij, na czym polegała magiczna moc pierścienia, którego posiadaczem został Bilbo.

.....

.....

.....

.....

.....

Wszystkie arkusze z egzaminu ósmoklasisty znajdziesz na babaodpolskiego.pl/arkusze

Zadanie 5. (0–2)

Napisz, który z bohaterów lektury obowiązkowej, innej niż utwór J.R.R. Tolkiena, przeszedł wewnętrzną przemianę w czasie rozwoju akcji utworu.

Podaj tytuł tej lektury oraz jej bohatera. Uzasadnij swój wybór. W uzasadnieniu odwołaj się do sytuacji przedstawionej w utworze.

Uwaga! Lista lektur obowiązkowych znajduje się na stronie 2. tego arkusza.

Tytuł lektury obowiązkowej –

Bohater –

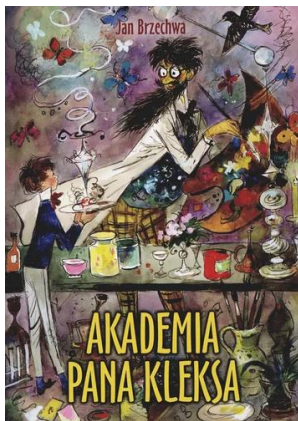
Uzasadnienie –

.....
.....
.....
.....

Zadanie 6. (0–1)

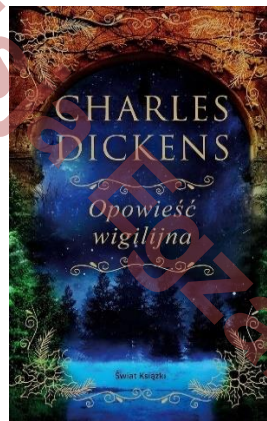
Wybierz okładkę książki należącej do innego rodzaju literackiego niż *Hobbit, czyli tam i z powrotem*. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród oznaczonych literami A–D.

A.

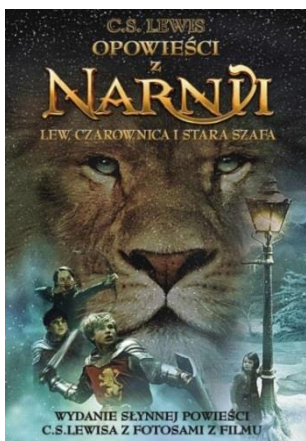
www.swiatksiazki.pl

B.

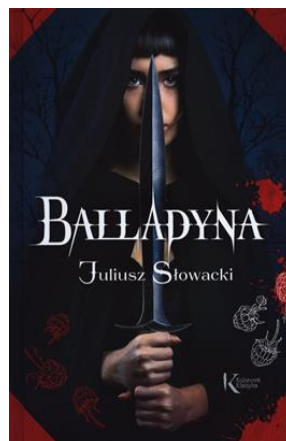
www.wydawnictwoswiatksiazki.pl

C.

www.poczytaj.pl

D.

www.gandalf.pl

Zadanie 7. (0–2)

Odwołując się do całego utworu, uzasadnij, że decyzja Gandalfa nakazująca krasnoludom zabranie Bagginsa na wyprawę była słuszna. W swojej odpowiedzi odwołaj się do konkretnej sytuacji ukazanej w utworze J.R.R. Tolkiena.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

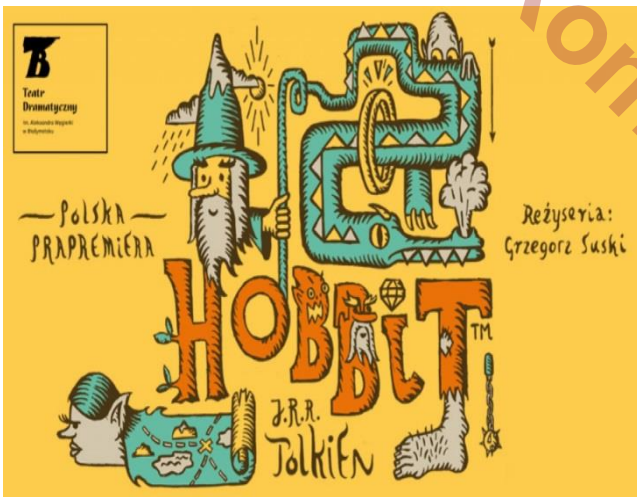
.....

.....

Zadanie 8. (0–2)

Obejrzyj poniższe plakaty do spektakli teatralnych na podstawie książki *Hobbit, czyli tam i z powrotem* J.R.R. Tolkiena.

A.

www.bia24.pl

B.

www.e-kalejdoskop.pl

Który z plakatów zachęca Cię do poznania utworu *Hobbit, czyli tam i z powrotem*? Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do wybranego plakatu i do całości lektury.

Wybieram plakat oznaczony literą

Uzasadnienie –

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wszystkie arkusze z egzaminu ósmoklasisty znajdziesz na babaodpolskiego.pl/arkusze

Zadanie 9. (0–1)

Schodzili w dół, w dół... Krasnoludy oczywiście nie mogą nigdy dorównać hobbitom w sztuce poruszania się bezszelestnie, toteż i teraz sapały i człapały, echo zaś potęgowało te odgłosy przerażająco. [...]

Uzupełnij poniższe zdania odnoszące się do powyższego fragmentu tekstu 1. Zaznacz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Na podstawie podanego fragmentu tekstu 1. można stwierdzić, że w utworze dominuje narracja **A/B**. Narrator ma **C/D**.

A. pierwszoosobowa	C. ograniczoną wiedzę o świecie przedstawionym
B. trzecioosobowa	D. pełną wiedzę o świecie przedstawionym

Zadanie 10. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Zaznacz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

W zdaniu: Wolałbym chyba zginąć na powietrzu, zmiądzony przez Smauga, niżli udusić się tutaj podkreślony czasownik został użyty w trybie **A/B**. Informuje on o czynności, która **C/D**.

A. rozkazującym	C. musi zostać wykonana
B. przypuszczającym	D. jest prawdopodobna lub pożądana

Zadanie 11. (0–1)

Przekształć podany fragment wypowiedzi Thorina na mowę zależną.

– Spróbujemy otworzyć drzwi! – rzekł.

.....
.....

Tekst 2.

Mateusz Świstak

Przestrzeń baśni – przestrzeń opowieści

Pomiędzy „dawno, dawno temu” a „żyli długo i szczęśliwie” rozciąga się przestrzeń opowieści, w której obowiązują szczególne zasady. Słowa mają tam nie tylko moc komunikowania rzeczy, ale stają się narzędziem twórczym – jak farby w malarstwie albo dźwięki w muzyce.

Słowa w baśniach działają zupełnie inaczej niż w codziennym użyciu. Co innego dają, czego innego wymagają od słuchacza, inaczej go wzmacniają, czym innym karmią. Odpowiednie wykorzystanie narzędzia, jakim jest opowieść, a zwłaszcza baśń, może przynieść niespodziewane korzyści w życiu codziennym – jako narzędzie pomagające oswoić rzeczywistość, wytłumaczyć jakiś jej skrawek albo po prostu poczuć się w niej lepiej. Dotyczy to zarówno dzieci, jak i dorosłych. Aby jednak opowieść zadziałała, muszą być spełnione określone warunki.

Magia opowieści zaczyna się od niepisanej umowy: „Kiedy mówisz, nie przerywam ci. Kiedy mówisz, oczekuję, że będziesz mówił tak, żebym nie musiał ci przerywać. Będę dla ciebie odrobinę bardziej wyrozumiały, dlatego bądź dla mnie jak najlepszy. Właśnie oddaję w twoje ręce moją wyobraźnię. Zatrósz się o nią!”. Opowiadający zostaje więc obarczony wielką odpowiedzialnością. Musi mieć do przekazania coś wartościowego, czego warto słuchać. [...]

Opowieść istnieje sama w sobie. Nie jest rozmową, w której interesuje nas, co ma do powiedzenia słuchacz. Jeśli musimy o nim wiedzieć coś ważnego, to lepiej, żebyśmy się tego dowiedzieli przed przystąpieniem do opowiadania. Interesuje nas, by chłonął naszą narrację, a my mamy ją tak przekazać, żeby nawet nie przyszła mu do głowy myśl podzielenia się własnym zdaniem. Pamiętajmy, że zaangażowanie w rozmowę i zaangażowanie w opowieść to dwie różne rzeczy. I kiedy opowiadamy, tylko to drugie jest mile widziane. [...]

Baśń to tylko pewien język. Jego zasady są niezmiennie, ale jego użycie pozostaje dowolne, w dodatku zależne tylko od słuchacza. Opowiadacz jedynie ustawia pryzmat w odpowiednim miejscu, a to, jakimi kolorami rozbłyśnie światło po przepuszczeniu, nie zależy już od niego. On może tylko obserwować. Praca ze słowem żywym to doskonałe narzędzie na rozbudzenie wyobraźni. To także bezpieczny sposób na ukazanie często trudnych prawd o nas – o tych, którzy opowiadamy, a jeszcze bardziej o tych, którzy słuchamy. Pozostawia wielką swobodę myśli, dzięki czemu pozwala naszej kreatywności na eksplorację¹. Daje język, którym te eksploracje można nazwać. To, czego musimy się trzymać, to narracja. Ona, i tylko ona, organizuje przestrzeń pomiędzy „Dawno, dawno temu...” a „Żyli długo i szczęśliwie”. I pozwala się w tej przestrzeni odnaleźć. Co jest do odnalezienia? To już indywidualna sprawa każdego z nas.

Na podstawie: Mateusz Świstak, *Przestrzeń baśni – przestrzeń opowieści*, „Charaktery”, nr 3/2019.

¹ Eksploracja – badanie, poszukiwanie, odkrywanie czegoś.

Zadanie 12. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych informacji dotyczących tekstu 2. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W artykule autor wyraża opinię, że opowiadanie baśni jest formą rozmowy.	P	F
2.	Słowa w baśni mają – zdaniem autora – podobną rolę jak farby w malarstwie.	P	F

Zadanie 13. (0–1)

Na podstawie akapitu 2. tekstu Mateusza Świstaka wyjaśnij, jaką rolę przypisuje autor opowiadaniu baśni.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0–1)

Na podstawie akapitu 3. tekstu Mateusza Świstaka wyjaśnij, z czego wynika odpowiedzialność opowiadającego wobec słuchacza.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 15. (0–3)

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby powstało spójne streszczenie tekstu Mateusza Świstaka.

Autor w przytoczonym tekście porusza temat

Zwraca uwagę na

Zauważa także

W zakończeniu stwierdza, że

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wyrazy *a*, *i*, *ale* to

- A. przyimki. B. zaimki. C. partykuły. D. spójniki.

Zadanie 17. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wypowiedzenie *Pomiędzy „dawno, dawno temu” a „żyli długo i szczęśliwie” rozciąga się przestrzeń opowieści, w której obowiązują szczególne zasady to*

- A. równoważnik zdania.
B. zdanie pojedyncze.
C. zdanie złożone podrzędnie.
D. zdanie złożone współrzędnie.

Wszystkie arkusze z egzaminu ósmoklasisty znajdziesz na badaodpolskiego.pl/arkusze

Zadanie 20. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Tekst 2. jest przykładem tekstu

A.	naukowego,	ponieważ	1.	cechuje się jasnym, zrozumiałym słownictwem, swobodą wypowiedzi, autorem, który się ujawnia.
B.	publicystycznego,		2.	wyróżnia się bogatym słownictwem, środkami artystycznymi, obszernością wypowiedzi.
			3.	zawiera specjalistyczne słownictwo, autora cechuje obiektywizm i dystans do omawianej problematyki.

Zadanie 21. (0–12)

- Napisz rozprawkę na podany temat.
- W wypracowaniu rozważ **problem** podany w temacie. Przedstaw również **swoje zdanie** i je **uzasadnij**.
- W pracy odwołaj się do **wybranej lektury obowiązkowej**, wybranej z listy zamieszczonej na 2. stronie arkusza egzaminacyjnego, oraz do **innego utworu literackiego**.
- W rozważaniach przedstaw **argumenty**, odwołując się do wskazanych **utworów literackich**.
- Twoja praca powinna liczyć co najmniej **180 wyrazów**.

Temat wypracowania:

Jaką rolę w życiu człowieka odgrywają podróże?

Pamiętaj, że

- argumentowanie nie polega na streszczaniu utworów
- argumentacja musi być zgodna z poleceniem, wybraną lekturą obowiązkową oraz innym utworem literackim (może to być inna lektura obowiązkowa).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Wszystkie arkusze z egzaminu ósmoklasisty znajdziesz na badaodpolskiego.pl/arkusze

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Centralna Komisja Egzaminacyjna